

31-7-91

KIESRAAD

GEVESTIGD IN HET GEBOUW VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN TE 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 71 79 11

Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

De Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Uw brief van

Ons kenmerk

's-Gravenhage,

17 juni 1991
CW91/U178

KR91/42

31 juli 1991

Onderwerp

Advies over wetsvoorstel
briefstembureaus in het
buitenland

Bij uw bovenvermelde brief deed u de Kiesraad een concept-wetsvoorstel toekomen, dat de inrichting van briefstembureaus in Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland mogelijk moet maken, met het verzoek u daarover van advies te dienen.

De Kiesraad heeft geconstateerd, dat de regering en de Tweede Kamer niet overtuigd zijn door zijn advies van 17 juni 1991, waarin de inrichting van briefstembureaus in ambassades en consulaten wordt ontraden, omdat de (geringe) voordelen daarvan voor de kiezers naar het oordeel van de Raad niet opwegen tegen de mogelijke problemen, met name bij de vaststelling van de verkiezingsuitslag, die hiervan het gevolg kunnen zijn. De Raad hecht er niettemin aan erop te wijzen, dat hij zijn bezwaren, zoals weergegeven in voormeld advies, onverkort handhaaft. Het moet geenszins uitgesloten worden geacht, dat tengevolge van vertragingen in de communicatie met briefstembureaus in het buitenland de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door het centraal stembureau niet op het daarvoor vastgestelde tijdstip zal kunnen plaatsvinden. Voorts blijft de Raad twijfels hebben, of op de Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland voldoende ervaring met de toepassing van de Kieswet voorhanden is.

Met betrekking tot het om advies voorgelegde concept-wetsvoorstel merkt de Kiesraad het volgende op.

De regeling is aldus opgezet, dat de mogelijkheid van instelling van briefstembureaus in ambassades en consulaten wordt gecreëerd. Gegeven de

wens van regering en Tweede Kamer om tot instelling van briefstembureaus in het buitenland te komen, verdient een dergelijke facultatieve regeling verre de voorkeur boven een regeling waarin bepaald wordt dat in alle landen een dergelijk briefstembureau dient te worden ingesteld. Aldus kan begonnen worden met de vertegenwoordigingen die het best geoutilleerd zijn om deze taak te vervullen en waaronder de meeste Nederlanders ressorteren. Daarmee kan dan ervaring worden opgedaan op grond waarvan bezien kan worden of uitbreiding mogelijk en zinvol is. De Raad wijst er overigens op, dat indien het experiment zou slagen in enkele goed georganiseerde, dichtbij Nederland gelegen posten, zulks niet zonder meer maatgevend kan zijn voor alle andere posten.

Alleen voor de Nederlandse Antillen en Aruba is de regeling niet facultatief geformuleerd. De briefstembureaus zullen daar worden gevestigd bij het kabinet van de Gouverneur. Daarmee kan worden ingestemd.

Het concept-wetsvoorstel bevat twee kernbepalingen: de artikelen M 9a en M 9b. De nadere regeling van de (zo nodig in afwijking van de Kieswetbepalingen) te volgen procedures is verder gedelegeerd naar het Kiesbesluit. Ook daarmee kan worden ingestemd. Zo kan sneller worden ingespeeld op de eventuele behoefte aan wijzigingen op grond van de ervaringen in de praktijk.

De registratie van kiezers en de aanvraagprocedure om per brief te mogen stemmen blijven ongewijzigd (zie § 4 memorie van toelichting). Hiervoor dient men zich te wenden tot het gemeentebestuur van Den Haag. Een afwijking is slechts dat de ingewilligde verzoekschriften om per brief te mogen stemmen door de burgemeester van Den Haag naar de Nederlandse vertegenwoordigingen waar briefstembureaus zijn gevestigd, moeten worden toegezonden. Dit zal in het Kiesbesluit moeten worden geregeld.

Belangrijk is, dat de vaststelling van de uitslag van de verkiezing niet wordt vertraagd door de "buitenlandse" briefstembureaus. Daarom zal in het Kiesbesluit worden bepaald, dat het proces-verbaal van de betreffende briefstembureaus terstond per telefax dient te worden overgebracht naar het hoofdstembureau te Den Haag (§ 5 memorie van toelichting). In de memorie van toelichting wordt voorts gesteld, dat het origineel van dat proces-verbaal, tezamen met de verzegelde pakken met de stembiljetten e.d., zo spoedig mogelijk per diplomatieke post naar Nederland dient te worden gezonden, zodat deze stukken daar aanwezig zijn op het moment dat het centraal stembureau zitting houdt. Het secretariaat vraagt zich af of dit laatste haalbaar is, zeker nu de tendens bestaat om de zitting van het centraal stembureau eerder plaats te doen vinden (tengevolge van de versnelling die dankzij de automatisering bereikt is bij de vaststelling van de verkiezings-uitslag). De vraag rijst of het acceptabel is dat het hoofdstembureau en het centraal stembureau de uitslag van de verkiezing vaststellen op grond van per telefax toegezonden kopieën van processen-verbaal.

Artikel P 21 van de Kieswet bepaalt dat het centraal stembureau op de in artikel P 20 bedoelde zitting, hetzij ambtshalve, hetzij naar aanleiding van een verzoek van een of meer kiezers, tot een nieuwe opnemings van stembiljetten uit een of meer stemdistricten kan besluiten, indien een ernstig vermoeden bestaat dat door een of meer stembureaus bij de stemopnemings zondige fouten zijn gemaakt dat zij van invloed op de

zetelverdeling kunnen zijn. Indien het centraal stembureau een dergelijke heropneming van stembiljetten nodig acht, zal het terstond moeten kunnen beschikken over de verzegelde pakken met de stembiljetten, afkomstig uit de desbetreffende stembureaus. Zoals hiervoor al is aangegeven, moet echter ernstig worden betwijfeld of dan al van alle briefstembureaus in het buitenland de pakken met de stembiljetten in Den Haag gearriveerd zullen zijn.

Opmerkingen bij de tekst van de artikelen

Artikel I onder B:

In plaats van "komt te luiden" ware te lezen: wordt vervangen door. Immers de nieuwe tekst bestaat uit twee volzinnen.

Artikel I onder D:

Bij de nadere regeling moet niet alleen afgeweken kunnen worden van de artikelen M 6, M 8 en M 9, maar ook van artikel M 7 lid 4 van de Kieswet. Voorkomen moet worden dat kiezers die wonen in een land waar een briefstembureau is gevestigd, hun stembiljet toezenden naar de gemeente Den Haag. Weliswaar kan dit voorkomen worden door de adressering van de retourenveloppe, maar de verplichting om het stembiljet naar de Nederlandse vertegenwoordiging te zenden is een afwijking van artikel M 7 lid 4 van de Kieswet, welke afwijking slechts bij wet mogelijk gemaakt kan worden.

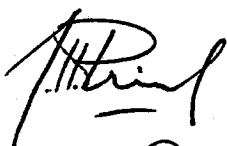
Artikel I onder F:

Aan het slot van de eerste volzin ware toe te voegen: en met betrekking tot het overbrengen van het proces-verbaal van deze briefstembureaus naar het hoofdstembureau.

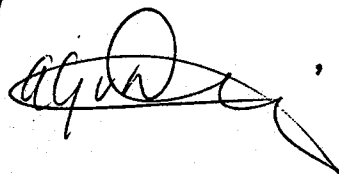
De mogelijke afwijking van artikel N 5 van de Kieswet ware te beperken tot de tweede volzin van dat artikel.

De Kiesraad geeft u in overweging het wetsvoorstel aan te passen met inachtneming van het voorgaande.

De Kiesraad,

, voorzitter

, adjunct-secretaris